

“ЖИДАЧІВСЬКІ ГРАМОТИ” КНЯЗЯ ФЕДОРА ЛЮБАРТОВИЧА: ПРОБЛЕМА АВТЕНТИЧНОСТІ

Федір / Федушко Любартович (бл. 1351 – після 1.06.1431) – двоюрідний брат польського короля Владислава II Ягайла, належав до політичної литовсько-української еліти, займав волинський великокнязівський трон у 1384–1390, 1431 рр., сіверський князівський престол у 1393–1405 рр., жидачівський – бл. 1405–1431 рр.¹ Деякі історики вважають, що саме Федір Любартович є протопластом княжого роду Сангушків, тому його життя і діяльність привертала і привертають увагу дослідників.

Про князя Федора Любартовича знаємо небагато. На початку XV ст. він формально, згідно з “кровним правом”, був єдиним легітимним спадкоємцем Галицько-Волинського князівства². Неофіційною резиденцією цей правитель обрав королівське місто Жидачів у Галичині. Тут, за прикладом великих князів, він організував двір, яким управляв спеціально призначений маршалок³. Окрім Жидачівської землі, до володінь Федора Любартовича входили сусідні з нею Стрийський, Шидлівський, Стебниківський, Джурівський та Устецький повіти. Вони розташовувались обабіч р. Дністра, через них проходили важливі військово-стратегічні шляхи на південь до Молдовського князівства і чорноморського побережжя та дороги на північний схід, якими галицька сіль перевозилась на Волинь, до Києва та Білорусії. Федір Любартович патрунував над найвідомішими монастирями – Преображенським (с. Спас, що біля Старого Самбора) та Успенським у с. Унів поблизу Львова. Це засвідчують записи в пом’яниках обох обителів⁴. Однак

¹ Kuczyński S. Fedor Lubartowicz // *Polski słownik biograficzny*. – Wrocław, 1989. – Т. 6: Dubin Rodryg – Firlej Henryk. – С. 384–385; *Tęgowski J. Pierwsze pokolenia Gedyminowiczów*. – Poznań; Wrocław, 1999. – С. 240–241; *Войтович Л. В.* Княжа доба на Русі: портрети еліти. – Біла Церква, 2006. – С. 679.

² *Мицько І.* Князь Любарт та його родина // *Старий Луцьк*. – Луцьк, 2005. – С. 43–52; *Його ж.* Правові підстави володіння князем Любартом спадщиною Романовичів // *Старий Луцьк*. – Луцьк, 2009. – Вип. 5. – С. 34–40.

³ *Його ж.* Коли написана жидачівська

ікона Богородиці? // *Перші “Федушкові читання”*. Руда, 2011 р. Висловлюю подяку авторові за дозвіл ознайомитися з неопублікованим текстом виступу.

⁴ Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. – Відділ рукописів (далі – ЛНБ РК). – Фонд Антона Петрушевича. – № АСП-266. – С. 1–3; *Мицько І.* Монастирські пом’яники про походження ктитора Унівського монастиря князя Федора Любартовича // *Лавра*. – Львів, 1998. – № 2. – С. 51–53; *Його ж.* Давній Унівський пом’яник // *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. – Львів, 2011. – Вип. 20:

перебування князя на Жидачівщині також викликало дискусії. Зокрема, Юзеф Вольф наголосив, що Жидачівське князівство спершу було у володінні Свидригайла⁵, а потім Федора Любартовича⁶. На думку Аркадія Лонгінова, до Федора Любартовича володарем Жидачівського князівства був Федір Ольгердович, якому дослідник приписав друге ім'я Любарт⁷. Російський автор вважав, що Федушко перебував на Жидачівщині наприкінці XIV ст. При цьому він відкликався до акту XVII ст. зі згадкою про датоване 1470 р. підтвердження польського короля Казимира для дарчої грамоти Федора Ольгердовича Успенській церкві в Крилосі на Перегінське та вказівки про належність цього села церкві за записом Федора Ольгердовича⁸.

Казімеж Стадніцький образно зауважив, що життя князя ніби “оповите мороком”, у ньому багато невідомого⁹. До нас дійшла незначна кількість тогочасних джерел, до того ж, для багатьох істориків і їх автентичність дискусійна. Зокрема, це стосується “жидачівських грамот” та грамоти Владислава II Ягайла від 24 квітня 1426 р. В останній Федора Любартовича згадано від імені короля серед свідків як “брата нашого любого”, однак дослідники вважають, що цей вираз треба трактувати як “брат стрієчний”: “illustribus principibus, videlicet Feduskone Lubartowicz, fratre nostro dilecto”¹⁰. Володимир Александрович відзначив, що наведена в збережених копіях дата грамоти є помилковою і встановлення справжньої ускладнене втратою оригіналу. На його думку, “справу датування загубленого оригіналу певною мірою здатна вирішити присутність у тексті диплома королівської канцелярії імені віце-канцлера Станіслава Цюлка. Він перебував на уряді стосовно короткий час – у 1423–1428 рр.¹¹, що вказує на походження використаного оригіналу саме з цих літ”¹². У фрагментах монастирських синодиків, що їх віднайшов Антон Петрушевич, виявлено поминання князя Федора Любартовича, яке вніс один з його синів (не названий на ім'я, тобто

Actes testantibus. Ювілейний збірник на пошану Леонтія Войтовича. – С. 484–487.

⁵ Єдиний джерельний переказ про це – фундаційна грамота князя жидачівському костелові з 1415 р. Ігор Мицько ствердив, що вона є фальсифікатом – Свидригайло не міг видати цей документ, бо сидів тоді у в'язниці у Кременці: *Мицько І. Коли написана жидачівська ікона...*

⁶ Wolff J. Ród Gedymina. Dodatki i poprawki do dzieł gr. K. Stadnickiego “Synowie Gedymina”, “Olgiard i Kiejstut”, “Bracia Władysława Olgiardowicza Jagiełły”. – Kraków, 1886. – S. 74–76, 117.

⁷ Лонгінов А. Князь Фёдор-Любарт Ольгердович и родственные связи русских князей с Угорским королевским домом. – Вильно, 1893. – С. 5.

⁸ Там же. – С. 5–6.

⁹ Stadnicki K. Synowie Gedymina. – Lwów, 1853. – Т. 2: Lubart Xiążę Wołyński. – S. 170,

161–172, 257–260.

¹⁰ Zbiór dokumentów małopolskich. – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1975. – Cz. 7: Dokumenty króla Władysława Jagiełły z lat 1418–1434 / Wydał I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś. – Nr 1997. – S. 204–205.

¹¹ Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy / Opracowali Chlapowski K., Ciara S., Kądziela Ł., Nowakowski T., Opaliński E., Rutkowska E., Zielińska T. / Pod. red. A. Gąsiorowskiego (Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy. – Т. 10). – Kórnik, 1992. – Nr 620. – S. 107.

¹² Александрович В. Священник Гайль – маляр короля Владислава II Ягайла – і перемишльське малярство XIV–XV століть // *Його ж. Українське малярство XIII–XV ст. (Студії з історії українського мистецтва. – Т. 1).* – Львів, 1995. – С. 131.

князь мав потомство): “А сей оупис. Кназ федушчака любортови/ча. Омани ги дша раб своих, княз / Федра любортовича книги/ню ег. Настасія”¹³. Згадка князя Федора Любартовича в поминанні як ктитора Унівського монастиря (70 км. на пн.-сх. від Жидачева) є важливим свідченням про його перебування на цих землях.

Власне на початку ХХ ст. історики та генеалоги активно дискутували про походження князів Сангушків. Деякі дослідники вважали їх прото-пластом князя Федора Ольгердовича (Юзеф Вольф, Зигмунт Люба Радзимінський, Аркадій Лонгінов, Броніслав Горчак та ін.), їх опоненти – князя Федора Любартовича (Антон Петрушевич та ін.). Спірним було питання панування другого з князів на Жидачівщині, яке засвідчувала, зокрема, низка виданих там грамот. Їх сприймали як фальсифікатами, так і автентичними. Суперечки стали частиною початкового етапу “генеалогічної війни” – гострої наукової полеміки про належність білоруських та українських княжих родів до Гедиміновичів (зокрема, гілки Ольгердовичів).

Зигмунт Дунін Козіцький вважав “жидачівські грамоти” неавтентичними й сфальшованими для обґрунтування прав власності родини Дідушицьких на певні землеволодіння¹⁴. Обстоюючи свій погляд, він, зокрема, вказував на помилки у датах, схожість змісту грамот та їх структури, незвичну товщину пергамену, розмиття деяких дат та певну, на його думку, нехарактерну для ХV ст. лексику й мовні звороти.

З. Люба Радзимінський, докладно проаналізувавши чотири вироки Федора Любартовича, розвинув твердження З. Дунін Козіцького¹⁵. На підставі зовнішніх ознак – товщини пергамену та деяких мовних зворотів він датував грамоти щойно другою половиною ХVІ ст.¹⁶ Дослідник вказав на використання не характерних для часів князя зворотів “а то са дѣяло въ нашомъ дворѣ Зоудечевѣ”, “на день святого”, бо зазвичай вживалося “в день святого”; невластиве, на його думку, вживання слів “оуморены” (скасовані), “фалшевні” (підроблені), “обчьи” (чужі). Підозрілим видавалося польському авторові також залучення у княжій грамоті серед свідків – окрім жидачівського старости Ленька – винятково маловідомих людей¹⁷.

Сучасник цих наукових дискусій Михайло Грушевський не вважав “жидачівські грамоти” фальсифікатами, а наголосив на необхідності їх глибшого дослідження¹⁸.

Оригіналами їх визнав А. Петрушевич, який опублікував дві “жидачівські грамоти” Федора Любартовича¹⁹. Автентичними документи вважав також Ромуальд Губе і вбачав у них очевидне підтвердження функціонування

¹³ ЛНБ РК. – Фонд Антона Петрушевича. – № АСП–266. – С. 1–3; Мицько І. Монастирські пом’яники... – С. 51.

¹⁴ Kozicki D. W sprawie rodowodu xx. Sanguszków // Sprawa początków rodu Sanguszków / Opracowali Z. L. Radziński, B. Gorczak i D. Kozicki. – Łwów, 1901. – S. 109–112.

¹⁵ [Radziński Z. L.] Monografia xx. San-

guszków oraz innych potomków Lubarta Fedora Olgierdowicza x. Ratneńskiego. – Łwów, 1906. – Т. I. – S. 19–25.

¹⁶ Ibidem. – S. 20.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Грушевський М. Історія України-Руси. – Київ, 1993. – Т. 4. – С. 235–236, 515–516, 169.

¹⁹ Petruszewicz A. Materiały... – S. 77–84.

інституту княжого суду²⁰. Такої позиції не відкидав навіть його опонент Ксаверій Ліске²¹.

“Жидачівські грамоти” Федора Любартовича неодноразово опубліковано, зокрема, в “Актах, относящихся к истории Западной России”²², “Родинній хроніці Дідушицьких”²³, “Актах гродських і земських”²⁴, їх видавали Яків Головацький²⁵, Антон Петрушевич²⁶ і Володимир Розов²⁷. У цьому дослідженні подаємо звірені з оригіналами тексти грамот*.

Ці юридичні акти стосуються розмежування володінь Дідушицьких та їх сусідів у тогочасній Жидачівській землі. Усі вони написані кирилицею (старослов'янською мовою), а також відомі у латинській транслітерації, латинських і польських перекладах. Оригінали до Другої світової війни зберігались у родинному архіві Дідушицьких у Львові, тепер – у Державному архіві в м. Кракові²⁸.

Коротко охарактеризуємо зміст текстів грамот.

Грамота № 1. Князь Федір Любартович підтверджує вирок у суперечці про межі володінь Данила Дажбоговича Задеревецького та трьох братів Облазницьких і присуджує останнім спірне дворище Писковичі біля с. Ловчичі з усіма його давніми правами і землями. Серед свідків згадано представника роду Дідушицьких, якого вважають їх протопластом, – Івашка Дідушицького²⁹. З. Дунін Козицький і З. Люба Радзимінський відзначили, що грамота мала бути видана не 6 січня, а 17 грудня (“свято 3-х отроків”) 1411 р. і вважали її основою для інших, на їхню думку, – фальсифікатів.

Грамота № 2. Князь Федір Любартович підтверджує у Жидачеві розмежування території сіл Рожнятів і Нижній Стругин. Текст грамоти

²⁰ Hube R. Wyrok lwowski roku 1421 // Pisma Romualda Hubego. – Warszawa, 1905 – Т. 2. – С. 214–215. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pbi.edu.pl/book_reader.php?p=34480

²¹ Liske X. Kilka uwag o sądownictwie czerwono-ruskim // Kwartalnik Historyczny. – Lwów, 1888. – R. 2. – С. 388–399.

²² Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. – Санкт-Петербург, 1846. – Т. 1: 1340–1506. – № 30. – С. 42–45.

²³ Dzieduszycki M. Kronika domowa Dzieduszyckich. – Lwów, 1865. – Nr 1–6. – S. 1–15.

²⁴ Akta grodzkie i ziemskie z czasów i Rzeczypospolitej z zasobu Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie (далі – AGZ). – Lwów, 1872. – Т. 3. – Nr 84. – С. 164–166.

²⁵ Головацький Я. Памятники дипломатического и судебно-делового языка русского в древнем Галицко-Володимирском княжестве и смежных русских областях, со

второй половины XIV ст. // Науковий збірник, издаваемый литературным обществом Галицко-русская Матица. – Львов, 1867. – Вып. 2. – № 39–42. – С. 135–140.

²⁶ Petruszewicz A. Materiały historyczne // Przegląd archeologiczny. – Lwów, 1882. – Nr 3–4. – С. 77–84.

²⁷ Розов В. Українські грамоти. – Київ, 1928. – Т. 1: XIV в. і перша половина XV в. – № 43. – С. 77–80; № 45. – С. 82–84; № 52. – С. 94–96; № 60. – С. 109–111; № 64. – С. 115–116.

* Висловлюю щиро подяку кандидату історичних наук Ігорю Мицьку за консультації при аналізі грамот та аспіранту Національного університету “Кієво-Могилянська академія” Івану Гаврилюку за фото оригіналів грамот.

²⁸ Dokumenty pergaminowe Oddziału I Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eazpp.bn.org.pl/eazpp/files/pergaminy/ap_w_krakowie.pdf.

²⁹ Dzieduszycki M. Kronika... – S. 31

відомий тільки в латинському перекладі з копії датованого у м. Вільно 30 листопада 1514 р. й облятованого в актах Жидачівського гродського суду 6 жовтня 1637 р. підтвердження для неї короля Сигізмунда I. У грамоті йдеться про розмежування між Нижнім Струтином пана Татомира Берлич Струтинського та Рожнятовом пана Данила Задеревецького і Рожнятівського.

Грамота № 3. Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Юрія Дідушицького (с. Соколове) та Ігнатія Облазницького (с. Облазниця). Ігнатій Облазницький звинуватив Юрія у тому, що він упіймав вепрів у його діброві. Видана грамота в день святого Дмитра (8–26 жовтня за В. Розовим) 1421 р.

Грамота № 4. Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Татомира Баліцького та Івашка Дідушицького.

Грамота № 5. Грамота князя Федора Любартовича щодо суперечки про розмежування частин села Сяхова між Миком Дідушицьким і Дмитром Даниловичем з Руди. Грамота датована 22 лютого 1428 р.

Грамота № 6. Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Мики Дідушицького (с. Дідушичі) і Дмитра Даниловича з Руди (с. Жирава). У грамоті йдеться про позов Дмитра Даниловича з Руди на Мику Дідушицького за те, що він ловив вепрів у його діброві. Грамота датована 30 травня 1430 р.

Грамота № 7. Князь Федір Любартович розмежує володіння Івашка Дідушицького та Федора Чолганського. Текст грамоти переклав з української мови латинською у 1775 р. і підтвердив офіційний перекладач – Ксаверій Єлінка де Брочвіч. Грамоту датовано “1274”, що, однак, є очевидно-неприйнятним. Можливо переписувач змінив порядок цифр і мало бути 1427 р. У тексті йдеться про скаргу Івашка Дідушицького на Федора Чолганського, за те, що він упіймав вепрів у його діброві.

Грамота № 8. Князь Федір “Олькірдович” (Любартович) підтверджує розмежування сіл Тужилів і Сваричів.

Грамота № 9,1 і № 9,2. Вироки князя Федора “Олькірдовича” у суперечці між мешканцями Тужилова й Іваном Довгим про володіння монастирями у Топільську та Перегінську й територіями навколо с. Сваричева. З. Дунін Козіцький докладно і критично проаналізував обидва розмежувальних вирокі, збережених у недокладних списках (oblatach). Він зробив висновок, що другий вирок “є незграбною копією автентики” – оригінального першого вироку. На підтвердження наведено такі аргументи: а) одностороннє визначення кордонів; б) відсутність згадки про “rozjezdzie”; в) підпис вироку начебто “рукою власною” князя Федора. З. Люба Радзівінський вважав, що два різні вирокі видані в тій самій справі, з них другий уточнює перший. У ньому не йдеться про розмежування, оскільки воно вже відбулося; опис кордонів не односторонній, а, радше, уточнюючий, узагальнюючий; вислів “рукою власною” ніяк не може стосуватися самого князя, а відноситься до того, хто переписав вирок. Недбалий писар не вказав цієї особи, або ж при копіюванні імені не переписано, оскільки його не вдалося прочитати, або писар дописав від себе традиційну для документів прикінцеву формулу.

Грамота № 9,3. Крядова заява на вимогу львівського єпископа Арсенія Жедіборського зі згадкою, що князь Федір Ольгердович фундував і обдарував монастир у Перегінську.

Якщо не враховувати згаданих пом'яників, окрім зазначених грамот, інших відомостей про перебування князя Федора Ольгердовича на цих теренах немає. Ю. Вольф обґрунтовано стверджував про помилкове приписування у хроніці Яна Длугоша надання Жидачівщини та інших земель Федорові Ольгердовичу, а не Федорові Любартовичу³⁰, оскільки Федір Ольгердович помер ще близько 1394 р.³¹

Сумніви З. Люби Радзимінського та З. Дунін Козицького щодо автентичності “жидачівських грамот” викликали такі міркування: схожість змісту; специфічні мовні звороти й формулювання, не властиві тогочасним документам; значна товщина пергамену: розмиті дати. Вважаємо наведені мовно-стилістичні аргументи на підтвердження фальсифікування грамот від імені Федора Любартовича необґрунтованими. Ці документи не стосуються важливих земельних чи владних надань, тому важко з'ясувати можливий мотив гаданої фальсифікації. Федір Любартович фігурує у текстах винятково як посередник у суперечках. Помилки в пізніших польських і латинських перекладах можна пояснити неуважністю переписувачів та недокладним знанням мови. Дані зі “Словника староукраїнської мови” засвідчують, що в тогочасних українських документах сумнівні для окремих дослідників вирази “оуморены” (скасовувані, анулювані)³², “фалшевни” (підроблені, фальшовані)³³, “обчьи” (чужі), “очистити” (довести свою правоту, оправдатися)³⁴ досить поширені. Зворот “наш двір в Зудечові”, мабуть, запозичено з тогочасних документів князя Свидригайла та короля Ягайла. Зокрема, в документації останнього використано формулювання “...а к сему нашому. листу. на крипость казали есмь. нашу. печать. привиси^г. у нашомь. дворѣ. оу медьщѣ...”³⁵. Такі ж звороти використано і в актах князя Свидригайла³⁶.

Важливим аргументом на користь правдивості грамот є той факт, що в конфлікті Івашка Дідушицького й Татомира Балицького документи першого визнані фальшивими. Дивно, щоб Дідушицькі, підробляючи грамоти, виставляли свого предка фальсифікатором.

Дідушицькі, за родинною легендою, мали виводитися від похресника короля Данила³⁷. І. Мицько висловив припущення, що це могло бути причиною появи грамот з датами “1263” та “1274”, проставлених на місці вискоблених оригінальних пізніших як спроби підтвердження давності роду.

Цікаво, що в грамоті від 6 січня 1411 р. Федушко єдиний раз титулується “З Божої милості”, тобто як незалежний володар. В інших це становище

³⁰ Wolff J. Kniazowie Litewsko-Ruscy od końca czternastego wieku. – Kraków, 1895. – S. 202.

³¹ Войтович Л. Княжа доба... – С. 636

³² Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.: У 2 т. – Київ, 1978. – Т. 2 / Ред. тому: Л. А. Гумецька, І. М. Керницький. – С. 476.

³³ Там само. – С. 497.

³⁴ Там само. – С. 119.

³⁵ Розов В. Українські грамоти. – № 39. – С. 72; № 47. – С. 86–87.

³⁶ Там само. – № 65. – С. 118; № 69. – С. 126.

³⁷ Dzieduszycki M. Kronika... – S. 27–29.

підкреслено через формулювання “нашого двору в Зудечові”. Хоча двір міг мати і не правитель, однак, на думку І. Мицька, писар Федора Любартовича зважав на формули грамот князя Свидригайла та короля Владислава Ягайла, про які йшлося вище. Тому можна зробити припущення, що Федіра Любартович розпоряджався володінням, у якому йому належала вища судова та адміністративна влада.

Склад присутніх при укладенні грамот свідків та згаданих при цьому осіб відповідає змісту документів: усі вони були власниками чи сусідами спірних територій (Табл. № 2.) Залучення таких осіб належить до звичайної практики при укладанні аналогічних юридичних документів у XIV–XV ст.³⁸ Серед свідків варто виокремити кілька значних постатей: Івашка Дідушицького, жидачівського старосту Ленка Зарубича, Данила Заdereвельського Дажбоговича та його сина Дмитра Даниловича.

Усі наведені грамоти стосуються місцевостей на території сучасної Івано-Франківської обл. (Табл. № 1). Помилки у пізніших польських і латинських перекладах грамот характерні для української дипломатики XVI–XVIII ст.³⁹ Незвичну товщину пергамену можна пояснити відсутністю у канцеляристів князя Федушка належно виправленого, професійно приготованого якісного матеріалу.

Отже, виходячи з наведених аргументів, можна з великою долею вірогідності стверджувати, що “жидачівські грамоти” належать Федорові Любартовичу і є автентичними. Безперечно, вони потребують подальшого дослідження як істориків, так і мовознавців.

Варто відзначити певні характерні особливості публікацій грамот у різних виданнях. “Акты, относящиеся к истории Западной России” не подають нарядкових знаків та літер, вживання старослов'янських літер “ѿ” – “ф”, “ѣ” – “і”, “ѝ” – “у”. Три наступні публікації (Dzieduszycki M. Kronika domowa...; AGZ; Галицкий исторический сборник...) подають грамоти у транслітерації польською мовою. Я. Головацкий (Памятники...) зберіг нарядкові знаки, натомість нарядкові літери замінив поєднанням приголосної літери і твердого чи м'якого знаку (“пре^а” – предь, “кна^з” – князь), вживання старослов'янських літер “ѿ” – “ф”, “ѣ” – “і”, “ѝ” – “у”, “ѡ”, “Ѡ” – “я”, “ѡ” – “о”. В. Розов (Українські грамоти) дав найточніше видання, у ньому збережено всі особливості оригіналів. Редактор мав можливість користуватися оригіналами, як і його попередники, однак лише він зберіг усі деталі текстів грамот. Тому різночитання за цим виданням не подаємо, бо в цьому виданні тексти ідентичні оригіналам грамот. Для цього видання характерні: наявність нарядкових знаків і літер, вживання старослов'янських літер “ѿ” – “ф”, “ѣ” – “і”, “ѝ” – “у”, “ѡ”, “Ѡ” – “я”, “ѡ” – “о”, відповідне до оригіналів вживання крапки як розділового знака.

³⁸ Див.: Розов В. Українські грамоти.

³⁹ Купчинський О. Акти та документи

Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти. – Львів, 2004 – С. 45.

Додаток

№ 1.

У Жидачеві, “6 січня” (17 грудня за В. Розовим) 1411 р.

Князь Федір Любартович підтверджує вирок щодо суперечки навколо меж володінь Данила Дажбоговича Задеревецького та трьох братів Облазницьких і присуджує останнім спірне дворище Писковичі біля с. Ловчичі, з усіма його давніми правами і землями.

Ориг.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/01. Підтвердження грамоти короля Сигізмунда Августа з 1555 р. – Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/03.

Опубл.: AGZ. – Т. 3. – Nr 84. – S. 164–166 (у транслітерації польською мовою); *Розов В.* Українські грамоти. – № 43. – С. 77–80.

Грамота Федора Любартовича з двома пізнішими підтвердженнями (обидва з 1555 р.) Печатки відірвані. На зворотній стороні підтвердження грамоти напис: “Vide Originale idioma Ruthenico Sigillis quatuor sub signo Theodor”. Нижче подаємо звірений з оригіналом текст грамоти староукраїнською мовою та частину підтвердження грамоти Сигізмунда Августа з 1555 р.

В. Розов відзначив, що оригінал написаний на жовтому шорсткому, погано вичищеному пергаменті. Висота тексту по лівому краю – 22,5 см, по правому краю – 25 см, ширина – 36,5 см вверху і 38 см внизу. Він вказав також, що з оригінальних чотирьох воскових печаток вціліла одна, а від інших залишилися тільки двоколірні шнурки темнопурпурного і жовтувато-рожевого кольору, так є і на теперішній час. Хризмон відсутній. Грамота писана півустановом.

Бжїи' мл̄ти. мы князь фѣдоръ любортовичь. чинимъ свѣдочно. ӣ знаемо. симъ нашимъ листомъ. каждому доброму чл̄вку. кто коли на нь оузритъ. А любо оуслышитъ его чтучи. Аже што панъ данило задеревецкий. дажбоговичь. замѣнилъ са сѣлы. ис воитомъ. ӣсь зудечовскимъ. и сулкомъ. черемховомъ. противъ ловчичь. и недорѣзовича дворищемъ. ӣ пысковича дворище што. оу. сѣлѣ оу ловчичохъ. а ако са замѣнившѣ сѣлы тогды панъ данило. ӣ налѣ са оубивати. оув облазничь. дуброву. и. оу лѣсь. и оу пысковича дворище што наверхъ любшѣ. на гутнинѣ. тогды ѡблазничеве триє братеници. оучинили. с данилом розѣздъ. ӣ вывели ѡблазничеве много добрыхъ люднѣ. на дуброву. и земланъ. и старцевъ. а данило ис воитомъ. и вывели своѣ люди и старци. и не оуказалъ данило с воитомъ своеѣ границѣ. своіми старци. а ѡблазничеве оуказали свою границу. и земланы. и старци. и заѣхали имъ землане. ӣ старцеве. по ихъ правому покола держали ихъ предкове. ихъ дѣдове. ихъ иц̄и. А потолка

заѣхали имъ по колтовецкое. перехрестье. а по великую могилу. А по зудечовское распутье. а жиравьскимъ путемъ на ѡблазничъ нивы. а на розѣздѣ были землане. и панъ линько зарубичъ. воевода зудечовский. панъ коровай процевичъ. панъ костько повистливчичъ. панъ татомиръ балицкий. панъ драгомиръ володимерецкий. панъ ивашко дѣдошицкий. панъ манько ардевовичъ. а ѡсташъ голобуть и заѣхали имъ по ихъ правои правдѣ. и ѡстали са ѡблазничеве при томъ дворищи. пысковича што на гугин тогды панъ данило приида предъ насъ. и тагалъ на воита зоудечовского на сулка. ѡ дворище ѡ пысковича што на любши. и на гугин. и положили предъ нами кролевьское привилье. воитово и ѡуздавалныѣ листы ино и на кролевьскомъ листѣ на воитовѣ. и на ѡуздавныѣхъ листохъ. не стоитъ оуписано тое дворище пысковича што на любши и на гугин. але тое дворище пысковича стоитъ. оуписано. на кролевьскомъ листѣ. и на ѡуздавныѣхъ литохъ. што оу селѣ оу ловчичохъ. и другое недорѣзовича дворище. тогды панъ данило не добылъ. на воитѣ. того дворища. што на гугин. занужъ не оу свое оубиваль са. про то жъ мы ѡуздѣвши на кролевьский листъ. и на ѡуздавныѣхъ листы. с нашими. слугами. и съ сульями. аже тое дворище. пысковича што на гугин. стоитъ на ѡблазничъ. земли. и мы оусудивше и оуправивше. с нашими земланы. што же были судѣ. и ѡставили есмы ѡблазничѣ при томъ дворищи пысковича што на гугин. а с тымъ со всѣмъ правомъ и со оужитки што изъ вѣка. к тому дворищу слушаеть. а на то есмы дали ѡблазничомъ. сесь наш листъ. под. нашею печатью. а к тому и нашихъ слугъ. земланьский. печати. пана ходкова чемерева печать. и пана ленкова печать зарубина воеводы зудечовского. и пана короваи печать. процевича. а при томъ были судѣ. и свѣдци. панъ ходко чемеръ. панъ ленко зарубичъ. воевода зудечовский. панъ короваи процевичъ. панъ драгомиръ володимерецкий. панъ костько повисливчичъ. панъ татомиръ балицкий. панъ. лучка воитъ сольский. плебанъ зудечовский миколай. и голобуть. и брыларъ. а иныхъ много было при томъ. добрыхъ. людий. а писанъ оу зоудечовѣ на стѣхъ трехъ ѡтроковъ. под. лѣ^ѣ бжѣа нароженъа. А лѣ^ѣ. у. лѣ^ѣ. и перво^ѣ на дца^ѣ лѣта.

Підтвердження 1555 р.:

Sigismund August Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae Samogithiaeque etc[eterae]. Dominus et haeres Significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis: Exhibitas esse coram nobis nomine Nobilium Sebastiani et Bohdan Krambskich, fratrum germanorum, per certos consiliarios nostros binas literas pergameneas tenoris infrascripti, literis Ruthenicis exaratas. Quarum alterae quatuor, altera duobus sigillis subappensis communitae fuerant, sanas, salvas et integras nullique vicio aut suspicioni obnoxias supplicatumque nobis fuisse, ut eiusmodi literas et omnia earum contenta auctoritate nostra Regia approbare, ratificare et confirmare dignaremur. Quarum ii tenores fuerant:

Далі наведено транслітерований польською мовою текст грамоти, а за ним підтвердження:

Alterarum vero literarum is tenor fuerat:

Od pana Androsza Zidaczowskiego voieuodi, od pana Pyotra Sądzyego Kxyażeczya prauouali szyą przed name Iaczko Zanyeuicz Obłoznicz a prauouał szyą o barthni lyasz y o syanozenczi y wstąpiwschi w prauo, dał pamyątnego grziwnę, a wigrał swoje po Damb Czerewathi y po ławne, y tesch po dwye mogilye w części po Buk po Vołcze kolyaszo. Sądzil pan Andreas Sądzya y pan Pyothr sądzya Kxyażęczi, Oleschko Powyesthiwicz, Myenko Schimonouicz.

Nos itaque Sigismundus Augustus Rex praefatus supplicationi eiusmodi benigne annuentes utrasque literas praeinsertas et omnia earum contenta auctoritate nostra Regia in omnibus punctis, clausulis, conditionibus et articulis approbamus, ratificamus et confirmamus vimque et robur debitae firmitatis obtinere debere, in quantum dictorum bonorum possession est hucusque continuata, decernimus. Harum quibus sigillum nostrum est subappensum testimonio literarum. Datum Pyothrcouiae in Conuentione Regni nostri generali, sabbato post Dominicam Cantate proximo. Anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, Regni nostri vigesimo sexto.

Ioannes Ocieski R[egni]. P[oloniae]. Cans[ellarii]. Secr[etarius]. Relacio Magnifici Ioannis de Oczyeschino, Cracouiensis generalis ac Sandecensis Olschtinensisque Capitanei et Succamerarii Cracouiensis.

На звороті оригіналу:
Vide Originale idioma Ruthenico
Siggilis quatuor sub Signo Theodor.

№ 2

У Жидачеві, 29 червня 1411 р.

Князь Федір Любартович підтверджує у Жидачеві розмежування території сіл Рожнятів і Нижній Струтин.

Ориг.: не відомий.

Опубл.: *Petruszewicz A. Materiały historyczne...* – S. 80–84.

А. Петрушевич наголошував, що оригінал був написаний українською мовою, а при перекладі латинською мовою допущено чимало помилок. Помилково він вважав і дату грамоти, що аргументував порівнянням переліку свідків у грамотах Федора Любартовича 20–30-х років XV ст. з пізнішими грамотами.

Actum in Castro Zydaczoviensi Feria Tertia post Festum S[anc]ti Francisci Confessoris proxima anno Domini Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Septimo.

Ad officium et acta present[is]. Castrens[is]. Capitan[ialis]. Zydaczoviensis personaliter venien[s] Nobilis Procopius Rozniatowski porrexit Literas Privilegij S[acr]ae R[eg]iae Majestatis sigillatas, subscriptas, Pargameneas, Salvas, Not[at]as. illaesas, omnique suspitionis nota Carentes, easque ad acta presentia suscipi, iisdemque inscribi expetiit. Quod obtinuit iuxta earum Literarum Tenorem talem. Sigismundus Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae,

Russiae, Prussiae Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit Universis. Quia Nobilis Georgius Rozniatowski Terrigena noster Districtus Zydaczoviensis certas Literas in Rutheno Idiomate ac Characterere Rutheno Scriptas tenoris infrascripti coram Nobis reproduxit, Supplicans nobis humiliter ut easdem innovare et confirmare dignaremur, quarum tenor sequitur in hunc modum. “In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Nos Dux Fedor Lubartowicz notum istud facimus cuilibet bono his nostris Literis quicumque eas inspexerit aut legendo audierit, cui opportunum fuerit praesentibus et futuris. Quia veniendo coram Nobis Dominus Tathumir Berlicz Strutyński quaerulabatur et Citavit Dominum Daniło Zaderewecki et Rozniatowski, Quia ipse sibi aravit Terram per Granities, et Nos sibi dedimus Jus cum ipsis Dominis Daniło Zaderewecki et Rozniatowski seniebus alienis obtexit volens ostendere suam Granitiem Rozniatowska, et Dominus Tathumir Berlicz Strutyński etiam obtexit se Senibus alienis ostendere suam *Granitiem Strutyńska* Volens nos exeuntes cum his Dominis ad has Granities, et Stetimus penes fluvium *Czczwy* circa istud Vadum quod est ex opposito Pratorum Swarzyczowskie. Dominus Tathumir statuit senes alienos Dominus Daniło statuit etiam senes alienos, et isti senes concordati sunt ex utrisque partibus recognoverunt et ostenderunt antiquas Granities et Terminos inter Strutyn et inter Rozniatow per medium Campi et per Wieprzyk superius fluminis alias dicti Wepryk ad istud Vadum Fluvii alias ku Potokowi... alias Olszyną ab isto vado superius fluvii Wepryk ad verticem alias do Wierzchu, et a vertice Wepryk superius profundi fluvii alias Debry, et a profundo Debry per Summitatem alias Lesney Debry, et per Summitatem *Batynowych Potoków*, et per Summitatem *Jasienowych Potoków*, et per Summitatem *Smereki Potoka*, et per Summitatem dicti Duba cum omnibus eius superficiebus alias z Wierzchowinami, et per summitatem *Ropnego Potoka*, Et nos secundum recognitionem istorum Senum fecimus fodere Scopulos per Campum a fluvio Czeczwa ad fluvium alias ku Potoku Wepryk, Jus invenit secundum recognitionem istorum Senum, quod superius istos Scopulos et Terminos istud est Strutinense et inferius istos Scopulos et Terminos istud est Rozniatoviense, Dominus Daniło iustus in suis Granitebus et memoriale dedit et istud Actum est in nostra Curia Zydaczow pro Festo S. Petri Apostoli et circa hoc praesentes fuerunt Testes, Dominus Dymiter Chodorowski Wołczynowicz; D. Iwan Koroway; D. Senko Procewicz; D. Iwaszko Dzieduszycki; D. Iwaszko Boryński; D. Tatumir Balicki, et alii quam plures boni Domini circa haec – praesentes fuerunt. Et in Robur harum appendimus Sigillum nostrum anno Nativitatis Domini 1411-mo. Nos vero supplicationibus praefati Georgii Rozniatowski iustis permoti, de gratia quam subditis fidelibus exhibere Solemus, Literas superinsertas – eidem et Succesoribus suis in quantum eorum quae in his continentur in possessione quieta fuerit confirmamus roboramus decernentes easdem robur firmum deinceps habituris harum Testimonio mediante, quibus in Robur Sigillum nostrum subapendi fecimus. Datum Vilnae Feria Quinta die Festi S[ancti]. Andreae Apostoli, Anno Domini 1514-to Regni vero Nostri Anno 8-vo Relatio R[enerendi]. in Christo Patris Domini Mathiae Eppiscopi Vladislaviensis et R[enerendi]. Patris Cancellarii Mathias

(sic!) Dominus Vladislaviensis et Cancellarius (sic!). Post Ingrossationem vero Privilegii suprascripti ad effectationem eiusdem porrigentis Juri Communi inherendo Originale in toto restitutum est de eodemque restituto porrigens Officium praesens quietat et liberum pronuntiat. Ex actis C[astrensis] C[apitanealis]. Zydzaczovien[sis]: extraditum.

№ 3

У Жидачеві, 1421 (8–26 жовтня 1421 р. за В. Розовим).

Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Юрія Дідушицького (с. Соколове) і Ігнатія Облазницького (с. Облазниця), а також докладний опис границі між с. Облазниця і с. Дідушичі

Ориг.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/02.

Опубл.: Акты... – № 30/I. – С. 42; *Dzieduszycki* М. Kronika... – Nr 4. – S. XI–XII; *Головацький Я.* Памятники... – С. 135–136; *Розов В.* Українські грамоти. – № 52. – С. 94–96.

Вперше грамоту публіковано староукраїнською мовою, однак без надрядкових знаків. Вдруге текст грамоти опубліковано у транслітерації польською мовою і його супроводжує коротка вказівка, що вона написана на пергамені кирилицею. Я. Головацький зазначив, що звірив поданий до друку текст грамоти з оригіналом. В. Розов відзначав, що оригінал написаний на тонкому білому пергаменті; висота тексту по лівому краю – 24 см, по правому – 22,5 см, ширина – 40,5 см залишилася лише дірка від шнура, на якому була привішена печатка. Хризмон відсутній. Грамота писана півуставом. Нижче подаємо звірений з оригіналом текст грамоти староукраїнською мовою.

Во има $\bar{W}$ їа и $\bar{C}$ на и $\bar{C}$ то^г д $\bar{x}$ а. ами^т. мы кна^с Θ едоръ любортови^ч. чини^{мы} то знаменіто. си^м свои^м лісто^м. каждому доброму. кто ^{ко}лі на нь възри^т илї оуслыши^т єго ч^тв^чи. комоу єго б^ла^гтъ потребизна. нын^шни^м. и^т пото^м б^лдоучимь. аже пріше^а пре^а на^с па^т и^гна^т $\bar{W}$ блазницький. жалова^а. и^т позва^а па^т Юрья^а д^бдошицкого. кгоурь^ешеви^ч. аже є^мл^л вз^а вепр^л. вь єго доубров^л. чересь границую. а ^яко сталі пре^а нами. и пре^а пань на прав^л. па^т и^гна^т $\bar{W}$ блазницький жаловал^л. и^т положи^а свои лісты гранічнийи. па^т Юрий д^бдошицкий пригна^а. па^т Игнатовы^м лісто^м. аже с^лтъ неправий^т оалшованій. право та^к нашло. па^т Игна^т $\bar{W}$ блазницький. имає^т по^аперети св^ддки. и^т в^чистити свои лісты. а па^т и^гна^т $\bar{W}$ блазницький. не могл^л по^аперети св^ддки. и^т в^чистити свои^х лістовь. право та^к нашло. а^жь пана и^гнатовы^т лісты оуморены. на в^ки. не имає^т ими поминати са. и^т єго набліжшыи. па^т Юрья д^бдошицкий залож^а са старци в^бчими оуказати свою границу д^бдошицкю. а па^т и^гна^т залож^а са в^бчими старци оуказаті свою границу $\bar{W}$ блазниц^коую. а мы. есмо выслали в^раднка нашего па^а ленка, старостоу зоудечовского и^с пань на тоу границую. сталі по^алі потока. малого кр^іховца. оу кроуглы^х лозь. кде переход^т дорога $\bar{W}$ з^дечова к долин^л. па^т и^гна^т по^{во}а постав^а старц^л в^бчий. па^т юрья д^бдошицкий постав^а старц^л в^бчий. а тыи старц^л изгодили са. со в^бою^т стороновоу. на в^дно слово вызналі и

вказали. старѹю границую. и̑ врочища. межи Ѡблазнїчи и̑ межи дѣдошичи. по тотъ пото^к малый̑ криховець. што бѣжит̑ по^алѣ гоугнины̑ дѣбровы̑ малый̑ криховець. и̑ по дорогѹ прежде оуказан̑ю. межи криховьѣ̑ и̑ сѣножати. и̑ дѣбровы̑ и̑ лѣсь. и̑з вѣка дѣдошицкое. па^н юрьи̑ пра^в въ свои^х границахъ, и̑ помочное^е да^а. мы е̑смо на потвержѣнне ты^х границъ розѣханьѣ. далі е̑смо ем^л лістѹ паноу Юрьѣви дѣдошицкому. печат̑ свою привѣсилі е̑смы̑ к томоу листѹ. а прї томъ были свѣдци. па^н Ленко староста зѣдечовский̑. па^н дмитрѹ волчкови^ч. па^н сенко процеви^ч. па^н ива^н короваи̑. па^н ивашко бориньский̑. па^н прокопъ наневи^ч ины^х добры^х досыть было при томъ. а̑ то са дѣяло в нашомъ дворѣ в зодечевѣ. в де^н. стго дмитриа̑. по^алѣты̑ рожества хв^с̄ а̑ лѣ^т и̑ у̑. ка̑ го лѣ^т.

№ 4

Жидачів, “1263” (28 липня 1393 р. за “Актами”, 20 вересня 1413р. за В. Розовим).

Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Татомира Балицького та Івашка Дїдушицького

Ориг.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/03.

Опубл.: Акты... – № 30/II. – С. 42–43; *Stadnicki K.* Synowie Gedymina. – Т. 2. – С. 257–260; *Dzieduszycki M.* Kronika... – С. VII–IX; *Головацкий Я.* Памятники... – № XL/2. – С. 136–138; *Розов В.* Українські грамоти. – № 45. – С. 82–84.

Вперше грамота опублікована без надрядкових знаків. Д. Зубрицький зазначав, що оригінал грамоти написаний на пергаменті, без знаків пунктуації, замість них були поставлені крапки, майже біля кожного слова, а деякі слова були написані з титлами. Він також вказав на відірвану печатку й датував грамоту 28 липня 1393 р. Згодом грамоту опублікував К. Стадницький латинською мовою з пізнішого підтвердження Августа III від 1761 р. Пізніше грамоту опубліковано у транслітерації польською мовою з короткою вказівкою, що, як і попередня, вона написана на пергаменті кирилицею. В. Розов зазначив, що оригінал написаний на товстому і твердому жовтому пергаменті півустановом. Висота тексту – 27 см, ширина – 47 см. вверху і 46 см. внизу. Печатка відірвана. Хризмон відсутній. Він схилився до того, що грамота написана 20 вересня 1413 р. У лівій нижній частині грамоти знаходиться пізніша латиномовна нотатка, яка через якість чорнила важко читається. Нижче подаємо звірений з оригіналом текст грамоти староукраїнською мовою.

Во има Ѡца и̑ с̄на и̑ ст̄го Д̄ха. амн^н. мы кна^с феш^арѹ любортови^ч. чинимо то знаменито. си^м свои^м листо^м. каждому̑ доброму. кто коли на нь оузри^т. или оуслышит̄ єго чтоуци. комоу єго боуде^т потребизна. и̑ нынѣшни^м. и̑ пото^м боудоуши^м. а̑же приида. пре^а насъ. и̑ пре^а паны. па^н. и̑вашко. дѣдошицкии̑ милѣичичъ. жаловаль̑ и̑ позваль̑. па^н. татомира. балицко^т. а̑же ємоу пораль̑. па^н. татомирѹ. вепрѣ. оу черно^м лѣсѣ. коло тоурьѹ. оу̑ балины. и̑ повраль̑ ємоу поле. и̑ покосиль̑. и̑ доубровы. чересь границую. а мы ємоу право дали с ни^м.

панъ ивашко. дѣдошицкий. положиль свой листы. граничный. пре^а нами. и пре^а паны. па^н. татомиръ. балицкий. приганий листо^м. па^н. Ивашковы^м. дѣдошицко^ф. иже соуть листове. неправи. фалшевний. право такъ нашло. па^н. ивашко. дѣдошицкий. имаеть ѡчистити. листы. свой. па^н. Ивашко. дѣдошицкий. не могль. ѡчистити. листовъ своихъ. право такъ. нашло. ажъ па^н. ивашковы. листи оуморени на вѣкы. ажъ не имаеть ими оуспоминати са. а ни еѣо ближшии. право так. нашло. имають. оуказати. свою границу. старци ѡбъчими. мы есмо выслали нашего оурадника. па^н. ленка. старостоу зоудечевско^ф. на тоу то границу. па^н. Ивашко дѣдошицкий. постави^а старцѣ ѡбчий. па^н. татомиръ поставиль старцѣ ѡбчий. тоти старци сгодили са. с обою стороною на ѡдино слово. визнали оуказали. староую границу. и врочища. межи дѣдошичи. и межи баличи. стали оу великого крихова. кде переходить дорога. Зоудечевскаа. подлѣ оузлюжи. попере^к. доубровы. к нечачю лѣсови. и подлѣ лѣса горѣ. и подлѣ доубровы. горѣ. до лѣсоцкои дороги. котраа идеть и зоудечева. до долины. тою дорогою. попере^к лѣса. и поперекъ потока Нечача. тою жь дорогою. зоудечевскою. къ котешеву. къ бортному дѣбью. Ѡ бортного доубья. попере^к. доубровы. к могылка^м. Ѡ могыло^к. попере^к. рѣки. соукила. к дорозѣ. котраа дорога идеть. из дѣдочичь. до баличь. поперекъ. дороги. к теплици. къ грибови^ч. доловъ теплицею. до рѣки свѣчѣ. Ѡ оустья теплицѣ. грибови^ч. попере^к рѣки свѣчѣ. и попере^к пола. къ чорномуу лѣсоу. к потокоу. к лужешевѣ. кде оупадоуеть в ню. оустьемъ пото^к Волоуевъ. попере^к. потока Лужешева. горѣ потоко^м волоуев^м. лѣсо^м. къ потокоу. дрыжани. попере^к потока. дрыжани. лѣсо^м. к оустью. солотвинѣ. оу рѣкоу тоурью. попере^к рѣки тоуры. горѣ солотвиною. потоко^м. попере^к лѣса черного. къ сѣлцѣ. звыше тыхъ врочищъ. лѣсъ и поле и доубровы. то е^с дѣдошицко^е. изниже тыхъ врочищъ. лѣсъ и балина, вокно. солное. и поле. и доубровы. то е^с балицко^е. па^н татомиръ. балицкии. довелъ своихъ границъ. и зыскаль по тоты урочища. старци ѡвъчими. и на то помочное даль. а мы есмо взяли. А при то^м были свѣдци. па^н ленко староста. па^н задеревецкий. дмитръ. па^н. сенко процеви^ч. па^н малофѣи. па^н драгомиръ. па^н манко ардево-ви. па^н прокопъ наневи^ч. иныхъ досыть при то^м было добрыхъ. а мы есмо на то свой ли^с далі. и печать свою привисили. паноу татомирови. балицкомоу. на потверженне. тыхъ границъ. и врочищъ. а то са дѣало. в наше^м дворѣ въ зоудечевѣ. на днѣ сѣго мѣнка Ѡстафия, по^а лѣты. рж^ства. хв^са. а лѣтъ. с̄ з̄ г̄ лѣта.

№ 5

Жидачів, “22 лютого” 1428 р. (5 липня за В. Розовим).

Грамота князя Федора Любартовича з приводу спору про розмежування села Сяхова між Миком Дідушицьким і Дмитром Даниловичем з Руди

Ориг.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/05.

Опубл.: Акты... – № 30/III. – С. 43–44; *Dzieduszycki M. Kronika...* – Nr V. – S. XII–XIII; *Головацкий Я. Памятники...* – № XLI/3. – С. 138–139; *Розов В. Українські грамоти.* – № 60. – С. 109–111.

Вперше грамота опублікована без нарядкових знаків. Д. Зубрицький зазначав, що оригінал грамоти був написаний на пергаменті, без знаків пунктуації, замість них були поставлені крапки, майже біля кожного слова, а деякі слова були написані з титлами. Згодом грамота опублікована у транслітерації польською мовою і її супроводжує коротка вказівка як і попередню, що грамота написана на пергаменті кирилицею. Також вказано, що до грамоти, підвішена воскова печатка з Погонєю на скрученому шовковому шнурку червоного і синього кольору. Я. Головацький також вказав, що до оригіналу грамоти підвішена печатка з зображенням вершника на шовковому блакитному шнурку, перевитому червоним. В. Розов зазначав, що оригінал грамоти написаний на погано вичищеному пергаменті, жовтуватому і досить товстому. Висота тексту по лівому краю – 17,5 см., по правому краю – 16,5 см., ширина – 35 см. В. Розов також вказав на наявність печатки з Погонєю, привішеної на шнурку синього і червоного кольорів. Хризмон відсутній. Написана грамота півуставом. Нижче подаємо звірений з оригіналом текст грамоти староукраїнською мовою.

Во и́ма Ѡца и́ сна и́ ст҃го дх҃а, а́мнѣ. мы кнаѣ. Феѡръ Любортовиѣ. чинимо то знаменито. снмъ нашиѣ. листоѣ каждому доброму. кто коли на нь. оу́зритъ. и́и оу́слышитъ єго чтучи. комоу боудеѣ єго потребизна. нынѣшниѣ. и́ потомъ боудоущиѣ. а́же прии́да. преа наѣ и́ преа паны. паѣ. дмитръ. даниловиѣ. з роуды. жаловаль. и́ позваль. паѣ. мика. дѣдѡшицко҃го. ѡ поле. и́ доуброву саховъ. и́ листы свои́ положилъ. а́ паѣ. микъ дѣдошицкии́ Ѡповидѣль. а́же єсть то моє к дѣдошичуѣ. поле и доуброва. сахово. а́ паѣ. дмитровымъ. даниловича. з роуды. листоѣ. приганиль. а́же соу́тъ неправыи́. фалшованыи́. листы. право такъ нашло. аже паѣ. дмитръ. даниловиѣ. з роуды. и́маєтъ свои́. листы поа́перети. свѣдкы. и́ ѡчистити. право такъ. нашло. а́же паѣ. дмитръ. даниловиѣ. з роуды. рѣчь свою́. стратилъ. ѡ поле. и́ ѡ доубровоу. саховѡ. и́ листы єго. оу́мореныи́. и́ оу́мрътвеныи́. на вѣкы. право такъ нашло. а́же паѣ. микъ. дѣдошицкии. правъ. ѡ поле. и́ доубровоу. сахово. и́ помочноѣ. даѣ. а мы єсмо на потвержениеѣ той рѣчи. дали свои́. лиѣ. паѣу. микови. дѣдѡшицко҃моу. и́ печать свою́. єсмо привісили. к томоу то листоу. а при тѡѣ. были. свѣдци. паѣ. дмитръ. ходоровскии. паѣ. сенко. процевиѣ. паѣ. грицко и́з бортникъ. паѣ. иваѣ. короваи. паѣ. ѡцко. мошенчичъ. паѣ. ивашко. з борыниѣ. а́ и́ныхъ досытъ. добрыхъ. при тѡмъ было. даѣ. лиѣ. оу́ нашемъ дворѣ. оу́ зоудечевѣ. по ст҃омъ. аі́лѣ петрѣ. оу́ первыи́. понеѣдѣлкъ. пѡа лѣты рж҃ѣтва. хвѣа. ѡа. и́. ѡ. кн. го. лѣта.

№ 6

У Жидачеві, “30 травня” 1430 (29 травня за В. Розовим).

Грамота князя Федора Любартовича про розмежування земельних володінь Мики Дідушицького (с. Дідушичі) і Дмитра Даниловича з Руди (с. Жишава)

Ориг.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – ADzied perg, III/04.

Опубл.: Акты... – № 30/IV. – С. 44; *Dzieduszycki M.* Kronika... – Nr VI. – S. XIII–XV; *Головацький Я.* Памятники... – № XLII/4. – С. 139–140, *Розов В.* Українські грамоти. – № 64. – С. 115–116.

Вперше грамота опублікована без надрядкових знаків. Д. Зубрицький зазначав, що оригінал грамоти був написаний на пергаменті, без знаків пунктуації, замість них були поставлені крапки, майже біля кожного слова, а деякі слова були написані з титлами. Згодом грамота опублікована у транслітерації польською мовою і її супроводжує коротка вказівка як і попередню, що грамота написана на пергаменті кирилицею. Я. Головацький вказав, що в оригіналу грамоти була відірвана печатка. В. Розов зазначав, що оригінал грамоти був написаний на тонкому і білому, дещо шорсткому пергамені. Висота 28 см., ширина – 37 см. вверху і 38 см. внизу. Хризмон відсутній. Грамота написана півуставом. Нижче подаємо звірений з оригіналом текст грамоти староукраїнською мовою.

Во има $\overline{\text{W}}\overline{\text{C}}\overline{\text{D}}\overline{\text{A}}$ и $\overline{\text{C}}\overline{\text{N}}\overline{\text{A}}$ и $\overline{\text{C}}\overline{\text{T}}\overline{\text{O}}$ $\overline{\text{D}}\overline{\text{H}}\overline{\text{A}}$. ами^и. мы кна^с. фех^ар^ь любортови^и. чини-мо то знаменито. симъ наши^м. листв^м. каж^ао^{моу}. доброму. кто коли на нъ оу^зри^и. или оу^слышитъ е^{го} чтоу^{чи}. кому буде^т е^{го} потребизна. нын^ѣшни^м. и^и потомъ боу^дѣщи^м. аже прии^да пре^а на^е. и^и пре^а паны. па^и. дмитрь. данилови^и. з роуды. жаловаль и^и позваль. па^и. мика. дѣдошицк^и. аже е^{моу} взаль вепр^ѣ. на е^{го} дубров^ѣ. чере^е границу. а па^и. микъ. заложил са. старци в^бч^ими. оу^казати свою. границу. дѣдошицкоюу. а па^и. дмитрь. данилови^и. з роуды. заложил са листы. оу^казати свою границуу жиравскоую. а па^и микъ. дѣдошицкии. приганиль. листв^м. аже неправыи листы. фалшованыи. па^и. дмитровы. даниловича з роуды. право. такъ нашло. аже па^и. дмитрь. данилови^и. з роуды. не могли свои^х. листовъ. по^аперети и^и в^чистити. свѣдкы. право такъ нашло. аже тоты листы. оумр^ѣтв^ѣныи. на в^ѣкы. право так нашло. аже имають оу^казати границу. старци в^бч^ими. мы е^смо выслали. нашего старосту. зодечевск^и. па^и. ленка. с паны на тоую границу. па^и. дмитрь. даниловичъ. з роуды. поставиль старцѣ в^бч^ии. а тьи старци. смовивше са. с обою стороновоу. визнали. и оу^казали староую границу. и в^рочища. межи дѣдошичи. а межи жиравою. поченши $\overline{\text{W}}$ малого криховца. $\overline{\text{W}}$ потока. $\overline{\text{W}}$ бродоу. дорогою. што и^деть $\overline{\text{W}}$ зодечева. к дѣдошичемъ. до рѣкы. до великого крихова. до бродоу. а звыше той дороги дѣдошицкое. а ниже той дороги. жиравско^е. па^и. микъ. оу сво^еи^и граници правъ. и^и помочное. да^а. а мы е^смо на потвержение. той границѣ. дали свой листъ. па^иу. микови. дѣдошицк^имоу. и печать свою е^смо. привѣсили к томуу то листоу. а при тв^м. были. свѣдци па^и. дмитрь. ходоровьский. па^и. ключъ. и^з вижнанъ. па^и. сенко. процеви^и. па^и. грицко з борьтникъ. па^и. яцк^и. мошенчичъ. па^и. братк^и. и^з доульб^ѣ. а и^ны^х. досыть. добры^х. при томъ былъ. а то са дѣло. оу нашемъ. дворѣ. оу зодечевѣ. по оузнесении. первыи. пне^а. по^а. лѣты рж^етва хв^е а. и. у. л. лѣта.

№ 7

Жидачів, “1274”

Князь Федір Любартович розмежовує володіння Івашка Дідушицького і Федора Чолганського

Ориг.: не відомий.**Опубл.:** *Dzieduszycki M. Kronika...* – Nr III. – S. IX–XI.

Переписувач Хав. Jelinek de Brochwicz зазначив, що документ перекладений зі староукраїнської мови латинською 16 жовтня 1775 р.

In Nomine Patris, et Filii, et Sancti Spiritus. Amen. Ego Theodorus Lubartowicz facio notum hoc meo Documento cuilibet hono, quicumque illud aliquando inspexerit, aut lectum audierit, cujus intererit praesentibus et futuris Quomodo venit ad Nos, ad Nos, et Dominos Nostros, Dominus Joannes Didoszycki querulabatur, et citavit Dominum Theodorum Czołhanski; quia ipsi Dominus Theodorus interceptit porcos in Nigra Sylva apud fluvium Tura penes torrentem Wołchow, et coarravit agruin, et falcavit Saltus (vulgo Dabrowy) versus limitem, et Nos ipsi Jus dedimus cum illo. Dominus Czołhański produxit sua Documenta granicialia coram nobis et Dominis Nostris. Dominus Joannes Didoszycki derogavit Documentis Domini Theodori Czołhański, quia sunt Documenta mala, et falsa. Jus venit, quatenus justificet Dominus Theodorus Documenta sua, et siquidem Dominus Theodorus Czołhański non potuit justificare Documenta sua, jure mortificata sunt Domini Thèodor: Czołhański Documenta in saecula, neque rememoranda sunt per ipsum, nec per ejus Successores. Sicque decidimus, ut monstrent suos limites per Senes suos, et Ego idcirco meum Officiale Dominum Leonem Capitaneum Zydaczoviensem deputavi pro ejusmodi dislimitatione. Dominus Joannes Didoszycki statuit Senes suos, ac invicem Dominus Theodorus Czołhanski statuit Senes suos. Qui Senes convenerunt secum ab utrinque super uno verbo, recognoverunt, et demonstrarunt antiquum limitem, et signa (vulgo urocyszczce) inter Didoszyce, et Czołhany. Stando igitur apud Posuta Mogiła (alias Collim) progressi rectè ad fluvium Swica, transeundo fluvium Swica procul signant Białe Brzegi (alias albi margines) a Białe Brzegi versus Sylvam ad torrentem Łuzeszow, transito torrente Łuzeszow per nigram Sylvam in latum ad summitatem torrentis Werbny, a summitate torrentis Werbny, ad verticem fluminis Tura, flumine Tura ad torrentis Wuchowy summitatem, torrente Wuchowy per Sylvam ad torrentem Radiow, et Perecew, his torrentibus usque ad fluvium Silka, qui torrentes uterque una rectitudine incident in fluvium Silka. Infra hujusmodi signa: Sylva, Campus, et Saltus (vulgo Dąbrowa) in parte sinistra sunt Domini Didoszycki, in saeculum. Verum in parte dextra Sylva, Campus, et Saltus (vulgo Dąbrowa) sunt Domini Theodori Czołhanski. Dominus Joannes Didoszycki lucratus est ad hujusmodi signa juxta demonstralionem Senum, super quod ejusmodi Senes prastiterunt Juramentum, quia fideliter limites demonstrarunt. Dominus Didoszycki subsidium dedit, et Nos accepimus ac in confirmationem hujus rei dedimus Nostrum Documentum Domino Joanni Didoszycki, et Sigillum Nostrum appendimus huic Documento. Praesentes huic fuerunt

Testes Dominus Leo Capitaneus Zydzaczoviensis, Dominus Simeon Procewicz, Dominus Małofij, Dominus Nicolaus Andrełowicz, Dominus Procopius Nenowicz, et plures alii; hocque Actum in Nostro Castro Zydzaczovia. Ipso Die Sancti Eustafii Martyris, Anno a Nativitate Christi 1274.

Нос Documentum ex Ruthenico Idiomate in Latinum per Copiam genuine translatum esse, et in Omnibus concordare cum suo Originali testor. Dat[um]. Leopoli d[ie]. 16 Octobris 1775 A[nn]o.

Хав[ery]. Jelinek de Brochwicz
Translat[um]. С[...]. М[anu]p[ro]priae].
Caesar[ea]. Reg[ia]. Guber[nio].

№ 8

У Жидачеві, 6 серпня 1422.

Князь Федір Олькїрдович (Любартович) підтверджує розмежування сіл Тужилів і Сваричів

Ориг.: не відомий.

Опубл.: *Petruszewicz A. Materiały...* – Nr III. – S. 77–80; Галицкий исторический сборник... – С. CVII–CVIX.

А. Петрушевич зазначив що оригінал документу був написаний кирилицею, тому при перекладі латинською мовою допущено помилку “Олькїрдович” замість “Любартович”, а також пропущено дату, очевидно через складність у розчитанні року, записаного кириличними літерами. А. Петрушевич відніс документ до 20-х років XV ст. За виданням текст грамоти подано у транслітерації польською мовою.

Inter Bona Tyżyłow et alia introcontenta dispositionis granicialis Oblata.

In castro Halic. 1730 anno Sabbatho ante festum S[ancti]. Valentini P[raesbiteri]. et M[artyris]. proximo. Actum in castro Haliciensis, ante festum S. Valentini Presbyteri et Martyris proximo anno Milesimo septingentesimo trigesimo. Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Haliciensia personaliter veniens generosus Stephanus Jasiński obtulit et ad actitandum eidem officio porrexit granicies seu dispositionem granicalem inter bona Tyżyłow ac alia per olim Illustrem Fedor Olkirdowicz(?) principem Poloniae, caractere Ruthenico expressas in litteris pergameneis exaratas, per eundem confectas manu ejus subscriptas tenoris talis.

W imia Otca y Syna y Ducha Swiatoho Amin. Ja kniaz Fedor Olkgirdyiewicz korolow brat. Pryszy domene Tyżyłowcy żałowaly siena Iwana Swaryczowskoho, na Boczkowa brata Łohynowicza, iż derżał nam Manastyr Topulsko z Czornym Lisom, za rikoiu Łomnyceiu nazwanoiu y z Barłozyszczy bez prawa, a służyło nam ku Tużyłowu: a Iwan Dołhy Łohynowycz odmowiyw protywkio im, iże dał mi Korol Swaryczow za wirnyi zasłuhy moi na wiky wicznyi, y Monastyr Topulsko z Czornym Lisom y Berłozyszczamy po riczku Wyszniuwku, w tom toiuż riczkoiu po pod uroczysko Sołnoie, nedaleko seła Nowycy, czerez horu steżkoiu iduczy do riki Łukwycy, kotoiraia idet lisom Czornym po pod horu naswanuiu Kosmacz mymo uroczysko Jasin mynowany, aż do Połonin, kotoryi

sia nazywaiut Pitrost (sin), Jama, Mołoda, Parynki nedałeko hranyc Uhorskich. Na doł powernuwszy rikoiu Łomnyciu, po pod seło Perehyńsk, mymo uroczyisko Sołnoie Krasnoie Połe nazwanoie, aż do Kamenystoho horba czerez Bur, lisom Rawnym czerez potok Rudawy popud seło Roźniatow do riki Duby, do Horodyszczza do Perechresnoi dorohy, kotoiraia idet do seły Dołyny, czerez lis Osnyk, od Osnyka do Domankow do Łełetowaho Duba, hrancu Iwan Dołhy pokazał, kotory stał prawom, y my u neho wziałysmo wyszniuiu hrywny. A sudyw toy sud Fyłyst woiewoda Żydaczuwski, Pan Danyło Zaderewecki, Pan Waško Stodnyk, Weremanyusz Traktowycz, Iwan Sołowycz Korsak, Pan Waško Prokopowicz, Iwaško Dyduszcki, a ktomu było dosyt dobrych ludiy, na szczo smo dały tot łyst na wiczniuui pamiat. Tot łyst pisany w Żydaczowi na Preobrażenye Misiacia Awhusta dnia szestoho. Rukoiu własnoiu. Post quarum Literarum pergamenarum idiomate Ruthenico exaratarum inductionem originale eidem offerenti, est restitutum, de quo restituto officium praesens quietatum est.

Ex actis castren[sis]. Capit[anealis]. Halicien[sis]. extraditum.
Correxit Rodkiewicz m[anu]. P[ropriae].
L[ocus]. S[igilli].

№ 9

Вироки “Федора Ольгердовича” стосовно спірних питань володіння на монастирі в Топільську та Перегінську

№ 9, 1

Жидачів, “1518”.

Вирок Федора “Олькїрдовича” у справі спору між мешканцями Тужилова і Іваном Довгим про володіння монастирем у Топільську та територіїями навколо Сваричова

Ориг.: не відомий.

Підтвердження документу короля Сигізмунда Августа від 1549 р.: Dokumenty pergaminowe Oddziału I. Archiwum Państwowego w Krakowie do 1600 r. – TSchn II 202.

Опубл.: [Radziwiński Z. L.] Monografia... – I. 15–16.

Вирок подано на затвердження королеві Сигізмундові Августу 28 серпня 1549 р. Текст опублікував З. Люба Радзимінський за: Acta Castr. Leopold. A-i 1696. – Т. 470. – Р. 154. Актуальна сигнатура: Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАЛ). – Ф. 5 (Галицький гродський суд). – Оп. 1. – Спр. 470. – С. 154. Оригінальний текст, очевидно, був написаний руською мовою, однак недбало відчитаний і перекладений польською мовою, про що свідчить багато помилок не тільки в висловах, а й іменах та прізвищах свідків. Дата, наведена у вирокі, очевидно неможлива. Причиною цього є недбалість переписувача. А. Петрушевич схилився до 1418 р., З. Люба Радзимінський поділяв цю думку⁴⁰.

⁴⁰ Петрушевич А. С. Критико-исторические рассуждения о надднестрянском

городе Галиче и его достопамятностях. – Львов, 1888. – С. 482.

W imie Oyca y Syna y Ducha S. Amen. Ja kniaz Fedor Olkirdowicz, Krolow brat. Przyszli przed mie Tużyłowscy, zawołali [żałowali] się na Iwana, na Breczkowa brata, na Dołho, iże dzierży nam manasterz Topolsko e Czarny Lis za Łomnicą y Barłożyszczy, bez prawa, a służyło k' nam ku Tużyłowo (!), a Iwan Dołhy odmowił preciw im, iże dał im Krol Swaryczow na wieki wieczny z lasem wszystkimi granicami y chce to rad ukazać staremi ludźmi y że to moy manasterz wieczny z lasem y Berłożyszczy, a chocz to rad ukazać. A Tużyłowscy rzekli, a my takiesz choczemy ukazaty staremi ludźmi y wzięli między sobą zawity rok, a my posłaliśmy miasto siebie Philista, woiewodę y ziemiany rozsmotryty między niemi prawa y zozwali srarych ludzi. Ci ludzie poznali prawo y rzekli, że Topulskoy manaster za reku ku Swaryczowu z Czarnym Lisom y Berłożyszczy przyscosza y ukazali granicy po Wiszniowke w zgorę, Iwan Dołho (!) stał prawu y my wzięli od niego pomocnoie wyszną grzywne. Na to daliśmy swoy list, na wieczną pamięć, że iego wieczne, a sudzili z name tu boiare, Pan Wojewoda Philista, Iwan Kołowicz Korszak, a zemlanie: Pan Wasko Wołkowicz, Misko Proczopicz, Klisko Barłoszowicz, a k' temu było dosyć dobrych ludzi. A ten list pisan w Żydaczowie lata Ruskiego Tysiąca pięćset (sic!) y osmnascie, miesiąca Decembra we dwudziesty siedmy dzien na pamięć pierwszego męczenika Stefana.

№ 9, 2

Жидачів, рік не подано.

Вирок Федора "Олькірдовича" у справі спору між мешканцями Тужилова та Іваном Довгим про володіння монастирем у Топільську

Ориг.: не відомий.

Опубл.: [Radziwiński Z. L.] Monografia... – I. 16–17. 3. Люба Радзимінський опублікував документ за: Acta Haliciensia 1730 anni. – T. 231. – Pag. 420–421. Сучасна сигнатура: ЦДІАЛ. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 231. – С. 420–421. Рік не згаданий і немає підстав для здогадів стосовно можливого датування. З тексту вирoku, якщо розглядати його як підтвердження попереднього, можна припустити, що їх появу розділяв короткий час.

W imia Otca y Syna y Ducha Swiatoho Amin. Ja kniaz Fedor Olkirdyiewicz Korolow Brat. Przyszli do me Tużyłowscy, жаłowaly się на Iwana Swaryczowskoho, на Boczкова Brata Łohynowycza, iż derżał nam Manastyr Topulsko z Czornym Lisom za rykoіu Łomnyceiu nazwanoiu y z Barłożyszczy bez prawa, a służyło nam ku Tużyłowu, a Iwan Dołhy Łohynowycz odmowyw protywko im, iże dał mi Korol Swaeyczow za wirnyi zasłuhy moi na wiki wicznyi y Monastyr Topulsko z Czornym Lisom y Berełożyszczami po Ryczku Wyszniuwku w tom toiuz ryczkoіu po pod uroczysko Sołnoe nedałeko seła Nowycy czerez horu steżkoіu iduczcy do ryki Łukwycy, kojaia idet Lisom Czornym po pod horu nazwanuiu Kosmacz mymo uroczysko Jasin mynowany aż do połononin (!), kotoryi sia nazywaiut Pitrost, Jama, Parynki (!) nedałeko hranyc Uhorskich na doł powernuwszy rykoіu Łowmnyceju po pud seło Perehynsk mymo uroczysko Solnoie,

Krasnoie poře nazwanoie až do Kamenystoho Horba czerez bur lisom rawnym czerez Potok Rudawy po pud sefo Rozniatow do ryki DUBY do Horodyszczu do Perechresnoi Dorohy, katoraia idet do Soły Dołyny czerez Lis Osnyk, od Osnyka do Domankow do Łeletowaho Duba Hranycu Iwan Dołhy pokazał, kotory stał prawom y my u neho wziałysmo wyszniuiu hrywnu, a sudyw toy sud Fyłyst, woiewoda Żydaczowski, Pan Danyło Zaderewecki, pan Wasko Stołnyk Weramanysz Fraktowycz, Iwan Sołowycz, Iwan Sołowycz (!) Korsak, pan Wasko Prokopowicz, Iwaszko Dyduszycki, a ktomu było dosyt dobrych ludy na szczosmo dały Lyst na wiczniuu pamiat, tot Lyst pisany w Żydaczowi na Preobrazenye misiecia Awhusta dnia szostoho. Rukoju własnoiu.

№ 9, 3

Місце і рік не відомі

1691 р.

Документ, який підтверджує право, привілей і власність на Перегінськ, яке належало до церкви галицької на Крилосі. Згадка про князя Федора Ольгердовича, який фундував монастир і зробив йому надання.

Ориг.: не відомий.

Опубл.: AGZ. – Nr LX. – S. 103.

...Na rek wizycyą przewielebnego jegomości ojca Arsentego Żeliborskiego, episkopa lwowskiego, halickiego i Kamiénca podolskiego, czynię wiadomo et testor fide mea, iż wieś Perehyńsko, w powiecie żydaczowskim leżąca, własna jest majetność dziedziczna cerkiewna do katedry cerkwi halickiej kryłoskiej przez xiążąt ruskich Fedora Olhordowicza fundowana i darowana, a potem przez świętej pamięci najjaśniejszych królów polskich, jako to Kazimierza Zygmunta Pierwszego i Zygmunta Augusta i innych królów polskich osobliwymi przywilejami i dekretami et confirmationibus do tejjże cerkwi halickiej kryłoskiej inkorporowana...

Табл. 1. Населені пункти і географічні об'єкти, які згадуються в грамотах

Населені пункти:

1. Берложчичі – тепер село Берлоги над р. Ломницею, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 70 км. на пд. від Жидачева.
2. Вижняні – село в Золочівському р-ні Львівської обл., близько 70 км на північний схід від Жидачева.
3. Гутне – нині село Стара Гута Богородчанського району Івано-Франківської обл., близько 120 км. на південь від Жидачева.
4. Дідушичі Великі і Дідушичі Малі – тепер села у Стрийському р-ні Львівської обл. близько 36 км. на пд-зх. від Жидачева.
5. Долина – тепер місто районного значення, центр Долинського р-н., Івано-Франківської обл.; близько 61 км. на пд від Жидачева.

6. Жидачів – тепер місто – районний центр Жидачівського р-ну Львівської обл. Розташоване при впадінні р. Стрий в Дністер, вперше згадується під 1164 р.
7. Журавно – тепер селище міського типу Жидачівського р-ну, Львівської обл., розташоване на берегах річок Дністер і Свіча, близько 19 км. на пд.-сх. від Жидачева.
8. Каменистий горб – тепер село Камінь, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 61 км. на пд.-сх. від Жидачева.
9. Космач – тепер село на правому березі р. Лукви, Косівський р-н, Івано-Франківська обл.; близько 89 км. на пд.-сх. від Жидачева.
10. Красне поле – тепер село Красна, Надвірнянський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 140 км. на пд.-сх від Жидачева.
11. Лівчиці (Ловчичі) – село, тепер Жидачівський р-н, Львівська обл.; близько 11 км. на пд. від Жидачева.
12. Ліс Равний – тепер село Рівня, Рожнятівський р-н, Івано-Франківська обл.; близько 71 км. на пд. від Жидачева.
13. Нижній Струтинь – тепер село Рожнятівський р-ну, Івано-Франківська обл.; близько 71 км. на пд. від Жидачева.
14. Новиця – село, тепер Калуський р-н, Івано-Франківська обл.; близько 58 км. на пд.-сх. від Жидачева.
15. Облазниця – тепер село Жидачівський р-н., Львівська обл; близько 16 км. на пд від Жидачева.
16. Перегінське – тепер селище міського типу, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 81 км. на пд. від Жидачева.
17. Рожнятів – тепер селище міського типу, центр Рожнятівський р-н, Івано-Франківська обл.; близько 71 км. на пд. від Жидачева.
18. Руда – село, Жидачівський р-н, Львівська обл., близько 11 км. на південний захід від Жидачева.
19. Сваричів – тепер село, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 74 км. на пд. від Жидачева.
20. Сольне, колишнє німецьке поселення Landestren, тепер урочище біля с. Новиця.
21. Сяхів – нині село Сихів, Стрийський р-н., Львівська обл; близько 30 км. на пд.-зх. від Жидачева.
22. Топільське (там монастир) – тепер село Топільське над р. Лімниця, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 70 км. на пд. від Жидачева.
23. Тужилів – село; близько 60 км. на пд. від Жидачева.
24. Ясень – село над р. Лімниця, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.; близько 89 км. на пд. від Жидачева.

Географічні об'єкти:

1. Батинова – струмок, витікає з гори і лісу Батин біля містечка Рожнятова.
2. Вишнівка – струмок, права притока р. Лімниця, впадає в річку біля с. Берлоги, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.

3. Луквиця – струмок, права притока р. Лукви (басейн р. Дністра).
4. Ропний струмок – тепер струмок Рипний, ліва притока р. Диби впадає біля села Рипне.
5. Рудава – струмок, починався в селі Руснятин і поблизу села Рівні впадає до р. Лімниці, Рожнятівський р-н., Івано-Франківська обл.
6. Смерека – струмок, ліва притока р. Диби, впадає біля села Демня.
7. Чечва – струмок, ліва притока р. Ловмиці.
8. Чорний ліс – знаходиться десь між Топільським і Берлогами.
9. Ясеновий – струмок, протікає біля поселення Ясеновець (Рожнятівський р-н, Івано-Франківська обл., бл. 70 км. на пд. від Жидачева).

Таблиця № 2. Свідки

Свідки: ім'я, прізвище, прідинок	Грамоти								
	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	№ 7	№ 8	№ 9
Данило Задеревецький Дажбогович	*	*	–	–	–	–	–	–	*
Лучко Черемхович, війт жидачівський	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Ленко Зарубич, староста і воєвода Жидачівський	*	–	*	–	–	–	*	–	–
Коровай Процевич,	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Костко Повістличич (Повслівчич)	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Татомир Балицький,	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Драгомир Володимирецький	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Івашко Дідушицький	*	*	–	–	–	–	*	–	*
Манико Арденевич	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Осташ Голобуд	*	–	–	–	–	–	–	–	–
пан Ходко Чемер	*	–	–	–	–	–	–	–	–
пан Лучко, війт Сольський	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Миколай, плебан Жидачівський	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Голопобуг	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Брилар	*	–	–	–	–	–	–	–	–
Татомира Берлич Струтинського	*	*	–	–	–	–	–	–	–
Дмитро Ходоровський Волчинович	–	*	–	–	*	*	–	–	–
Іван Коровай	–	*	*	–	*	–	–	–	–
Сенко Процевич	–	*	*	–	*	*	*	–	–
Івашко Боринський	–	*	*	–	*	–	–	–	–
Татомир Балицький	–	*	–	–	–	–	–	–	–

Юрій Дідушицький	-	-	*	*	-	-	-	-	-
Ігнатій Облазницький	-	-	*	*	-	-	-	-	-
пан Прокіп Наневич;	-	-	*	-	-	-	*	-	-
пан Дмитро Волчкович;	-	-	*	-	-	-	-	-	-
Міка Дідушицький	-	-	-	-	*	*	-	-	-
Дмитро Данилович	-	-	-	-	*	*	-	-	-
Грицько з Бортник	-	-	-	-	*	*	-	-	-
Ясько Моженчич	-	-	-	-	*	*	-	-	-
Клюс з Вижнян	-	-	-	-	-	*	-	-	-
Братко з Дуліб	-	-	-	-	-	*	-	-	-
Федір Чолганський	-	-	-	-	-	-	*	-	-
Малофей	-	-	-	-	-	-	*	-	-
Манко Арденович	-	-	-	-	-	-	*	-	-
Іван Сваричовський	-	-	-	-	-	-	-	*	-
Іван Довгий	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Филист, воевода Жидачівський	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Пан Васько Прокопович	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Пан Васько Стольник	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Вераманчич Фрактович	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Іван Солович Корзак	-	-	-	-	-	-	-	-	*

Львівський національний університет імені Івана Франка